ASPI | Afarand Scholarly Publishing Institute; Turkey
ISSN: 2538-4384; Geographical Researches. 2024;39(2):225-231 10.58209/geores.39.2.225

Good Governance Indicators of Tourism in the 22nd District of Tehran

ARTICLE INFO

Article Type
Original Research

Authors
Aghanasab A.[1] *MA*
Adibi Saadinejad F.[1]* *PhD*
Arbabi Sabzevari A.[1] *PhD*

How to cite this article
Aghanasab A, Adibi Saadinejad F, Arbabi Sabzevari A. Good Governance Indicators of Tourism in the 22nd District of Tehran. Geographical Researches. 2024;39(2):225-231.

[1]Department of Geography and Urban Planning, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran

***Correspondence**
Address: Department of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Shahid Sayad Shirazi Street, Namaz Square, Islamshahr, Iran. Postal Code: 67653-33147
Phone: +98 (21) 56358105
Fax: -
geo_adibi@yahoo.com

Article History
Received: May 20, 2024
Accepted: July 3, 2024
ePublished: July 28, 2024

ABSTRACT

Aims Effective governance is a fundamental requirement for the sustainable development of tourism destinations. This study aimed to design a conceptual model to enhance the tourism industry based on good governance in District 22 of Tehran.

Methodology This research was conducted in District 22 of Tehran in 2023-2024. A 48-item questionnaire was designed using a list of criteria affecting tourism governance. The samples were selected by purposive sampling (n=31). Out of the 48 questions, 32 were approved, and the rest were excluded. The reliability of the questionnaire was confirmed by Cronbach's alpha method. In the second phase, the opinions of residents in District 22 were used to respond to the questionnaire. The sample size was determined to be 383 people using Cochran's formula. The samples were selected using a simple random sampling method. The Shannon entropy method was used for data analysis.

Findings The effectiveness of tourism governance indicators in District 22 of Tehran is expected to be high. Ranking results indicated that the components such as optimal communication between officials and stakeholders, establishing virtual communication channels with the public, transparency in operations and public awareness of results and feedback, financial transparency, and informing the public about the preparation and approval of budgets, and transportation safety, were ranked as the top five priorities for improving tourism in District 22. The lowest scores were related to economic and financial security, equal access to related infrastructure, and food and health security components. The priority of each tourism governance indicator in District 22 of Tehran, using the Shannon entropy method, indicated the superiority of criteria like transparency, decentralization, and strategic vision over other criteria.

Conclusion The effective indicators of good tourism governance include justice, accountability, transparency, decentralization, efficiency, responsibility, justice, participation, and strategic vision, in which transparency, decentralization, and strategic vision were the most important.

Keywords Governance; Tourism; District 22; Tehran

CITATION LINKS

[Aminian & Seyyed Naghavi, 2018] Presenting pattern of good governance ...; [Aminian *et al.*, 2017] Assessing the indicators of good governance ...; [Asadbak *et al.*, 2023] Analyzing the dimensions of citizens' social ...; [Barros & Dieke, 2008] Technical efficiency of African ...; [Becken & Patterson, 2006] Measuring national carbon dioxide ...; [Bramwell & Lane, 2011] Critical research on the governance ...; [Brauer *et al.*, 2019] The impact of tourism ...; [Butcher, 2017] Ecotourism, NGOs and development ...; [Castelnovo *et al.*, 2016] Smart cities governance: The need ...; [Causevic & Lynch, 2013] Political (in) stability and its ...; [Chaperon, 2017] Tourism industry responses to public-private ...; [Cvelbar *et al.*, 2016] Drivers of destination competitiveness ...; [Dos Anjos & Kennell, 2019] Tourism, governance and sustainable ...; [Dupre *et al.*, 2016] Climate change in Chinese rural ...; [Fombrun & Shanley, 1990] What's in a name? Reputation ...; [Halkier *et al.*, 2018] Destination development in Western ...; [Hall, 2011] A typology of governance and its ...; [Hall & Jones, 1999] Why do some countries produce ...; [Higgins-Desbiolles, 2018] Sustainable tourism: Sustaining ...; [Hristov & Zehrer, 2015] The destination paradigm ...; [Islam *et al.*, 2018] Adaptive co-management ...; [Issa & Altinay, 2006] Impacts of political instability ...; [Jamal & Camargo, 2018] Tourism governance and policy ...; [Nowak & Petit, 2021] A reconsideration of tourism ...; [O'Brien, 2012] Wasting a good crisis ...; [Pulido-Fernandez & Pulido-Fernandez, 2018] Proposal for an indicators system ...; [Rastgari *et al.*, 2024] Presenting the model of establishing ...; [Reindrawati, 2023] Challenges of community ...; [Rezvani *et al.*, 2018] The role of the key players in ...; [Riensche *et al.*, 2019] Private over public interests in regional ...; [Ridderstaat *et al.*, 2014] Impacts of seasonal pattern of climate ...; [Rodrik, 2004] Industrial policy for the twenty-first ...; [Scheyvens, 1999] Ecotourism and the empowerment ...; [Schubert *et al.*, 2011] The impacts of international tourism demand ...; [Shams & Hashemi Bistouni, 2019] Prioritizing indicators of good urban ...; [Sierra-Huelsz & Kainer, 2018] Tourism consumption of biodiversity ...; [Tosun & Timothy, 2001] Shortcomings in planning approaches to tourism ...; [Weaver, 2014] Asymmetrical dialectics of sustainable tourism ...; [Ziaee & Asadian Ardakani, 2021] A framework for leveling good governance ...;

Copyright© 2024, the Authors | Publishing Rights, ASPI. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms.

شاخص‌های حکمروایی خوب گردشگری در منطقه ۲۲ شهر تهران

اکرم آقانسب MA
گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران
فاطمه ادیبی سعدی‌نژاد* PhD
گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران
آزاده اربابی سبزواری PhD
گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران

چکیده
مقدمه: حکمروایی موثر شرط اساسی برای توسعه پایدار مقاصد گردشگری است. هدف این مطالعه طراحی مدل مفهومی ارتقای صنعت گردشگری مبتنی بر حکمروایی خوب مطالعه در منطقه ۲۲ شهر تهران بود.
روش‌شناسی: این پژوهش از نوع کاربردی بوده و در سال ۱۴۰۲ با مطالعه موردی منطقه ۲۲ شهر تهران نگاشته شد. با استفاده از لیستی از معیارها، یک پرسش‌نامه ۴۸ گزینه‌ای طراحی شد. برای ارزیابی، از نمونه‌گیری هدفمند خبرگان استفاده شد (n=31). از مجموع ۴۸ سوال، ۳۲ مورد تایید و در نهایت ۳۱ سوال تایید شد. پایایی پرسش‌نامه با ضریب ۰/۰۸۲ تایید شد. در مرحله دوم، از سنجش نظر ساکنین منطقه ۲۲ با استفاده از نمونه‌گیری اتفاقی ساده برای پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه استفاده شد. تعداد نمونه‌ها با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۳ نفر تعیین شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آنتروپی شانون استفاده شد.
یافته‌ها: میزان اثربخشی شاخص‌های حکمروایی گردشگری در سطح منطقه ۲۲ شهر تهران در سطح بالایی بود. مولفه‌های ارتباط بهینه مسئولان با دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان، ایجاد کانال‌های ارتباطی مجازی با مردم، شفافیت در عملکرد و آگاهی عموم از نتایج و بازخوردها، شفافیت در امور مالی و آگاه‌کردن مردم از تهیه و تصویب بودجه در راستای توسعه گردشگری و امنیت جاده‌ای و حمل‌ونقل به‌ترتیب اولویت‌های اول تا پنجم را در ارتقای گردشگری منطقه ۲۲ از دید شهروندان داشتند. حداقل امتیازها مربوط به مولفه‌های امنیت اقتصادی و مالی، بهره‌مندی یکسان از زیرساخت‌های مربوطه و امنت غذایی و بهداشتی بود. اولویت هر یک از شاخص‌های حکمروایی گردشگری در منطقه ۲۲ شهر تهران نشان‌دهنده برتری معیارهای شفافیت، تمرکززدایی و بینش راهبردی نسبت به سایر معیارها بود.
نتیجه‌گیری: شاخص‌های موثر بر حکمروایی خوب گردشگری شامل عدالت، پاسخ‌گویی، شفافیت، تمرکززدایی، کارآیی، مسئولیت‌پذیری، عدالت، مشارکت و بینش راهبردی هستند که مهم‌ترین آنها، شفافیت، تمرکززدایی و بینش راهبردی است.

کلیدواژگان: حکمروایی، گردشگری، منطقه ۲۲، تهران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۳۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۳
*نویسنده مسئول: geo_adibi@yahoo.com

مقدمه

گردشگری پایدار و گفتمان‌های مرتبط با آن از دهه ۱۹۸۰ میلادی در ادبیات گردشگری وجود داشته است [Higgins-Desbiolles, 2018]. به طور معمول، این تحقیقات بر موضوعاتی مانند انتشار دی‌اکسید کربن [Becken & Patterson, 2006]، تخلیه منابع، زباله [Sierra-Huelsz & Kainer, 2018] و مشارکت جامعه [Dupre *et al.*, 2016] تمرکز داشته است. مطالعات بسیاری بر اکوتوریسم و گردشگری جمعیتی پایدار و گردشگری جمعیتی تاکید کرده‌اند [Butcher, 2007; Scheyvens, 1999]. موضوع حکمروایی گردشگری به طور معمول در ادبیات گردشگری کمتر از سایر زمینه‌ها مورد بررسی قرار گرفته است [Weaver, 2014].

حکمروایی مفهومی است که باید به عنوان یک فرآیندی که شامل هماهنگی و همکاری ذی‌نفعان است، درک شود [Islam *et al.*, 2018; Pulido-Fernandez & Pulido-Fernandez, 2018]. پیچیدگی ذاتی گردشگری نیازمند این است که توسعه آن با فرآیندهای برنامه‌ریزی و مدیریتی کارآمد همراه باشد که مبتنی بر اصول اساسی پایداری است. اختلافات بین ساختارهای دولت ملّی و دیدگاه‌های دولت محلی اغلب به ایجاد فضایی برای غلبه بر منافع محلی و خصوصی تمایل دارند تا استراتژی‌های منجر به توسعه اجتماعی منصفانه با درنظرگیری نیازهای ساکنان محلی، مورد توجه قرار گیرد [Riensche *et al.*, 2019]. برای مدیریت موثر، تغییرات مکرر موسساتی، اقتصادی و اجتماعی باعث می‌شود حاکمیت دشوار به نظر برسد [Halkier *et al.*, 2018]. این تغییرات در حالات حکمروایی، همراه با برخی از مشکلات اصلی مرتبط با پرتاب‌پذیری و فرهنگ سرمایه‌داری زیاد، اخیراً به موضوع مورد توجه ادبیات حکومت گردشگری تبدیل شده‌اند [Jamal & Camargo, 2018].

حکمروایی یک مفهوم چندوجهی است و همراه با طبیعت چندمقیاسی خود در گردشگری، به توضیح تعدادی از رویکردهای مفید در درک طبیعت حاکمیت در گردشگری و چگونگی حکومت صنعت گردشگری کمک می‌کند [Chaperon, 2017]. حکمروایی فقط عمل حکومت، یا فعالیت‌های مرتبط با نهادهای رسمی حاکمیتی مانند دولت ملّی و محلی، دفاتر گردشگری ملّی و سازمان‌های مدیریتی نیست، بلکه حکمروایی گردشگری شامل یک مجموعه از روابط شبکه‌ای بین بازیگران در بخش‌های عمومی، خصوصی و زیربخش‌های آنها است، و باید گردشگران، جوامع میزبان، کسب‌وکارها و نهادهای سنتی دولتی را با علاقه به گردشگری گرد هم آورد تا به مدیریت پایدار گردشگری در داخل و بین مقاصد دست یافت [Castelnovo *et al.*, 2016]. با درنظرگرفتن این موضوع، می‌توان طیف گسترده‌ای از موضوعات گردشگری را از منظر حاکمیتی مورد بررسی قرار داد، از جمله سیاست گردشگری، فراگردی، مدیریت ریسک، مطالعات ظرفیت، کیفیت خدمات و رضایت گردشگران، رقابت‌پذیری، تاثیرات زیست‌محیطی، دیجیتالیزاسیون و اقتصاد هوشمند، و بسیاری از موضوعات دیگر [Hall, 2011].

حکمروایی موثر شرط اساسی برای توسعه پایدار مقاصد گردشگری

است. مطالعات قبلی درمورد حکمروایی گردشگری، تغییر از دولت به حاکمیت در سیاست گردشگری [Bramwell & Lane, 2011]، ظهور اشکال جدید و پست‌مدرن حکمروایی شبکه‌ای موثر بر گردشگری، نقش‌های متغیر سازمان‌های مدیریت مقاصد [Hristov & Zehrer, 2015] و پیچیدگی‌های حاکمیت گردشگری در جهان را شناسایی کرده‌اند [Dos Anjos & Kennell, 2019].

سوالی که ذهن را درگیر می‌نماید این است که آیا حکمروایی باعث رشد گردشگری می‌شود؟ مطالعات متعددی وجود رابطه مثبت بین نهادهای با کیفیت بالا از یک سو و عملکرد اقتصادی و توسعه از سوی دیگر را نشان می‌دهند [Hall & Jones, 1999; Rodrik, 2004]. حکمرانی نقش حایز اهمیتی در صنعت گردشگری که در یک فضای پایدار و قابل پیش‌بینی قابل گسترش است، دارد. حکمروایی خوب انسجام اجتماعی و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در زمینه گردشگری را تسهیل می‌کند. علاوه بر این، صنعت گردشگری در قرن گذشته رشد چشمگیری داشته و به عاملی مهم در استراتژی‌های توسعه اقتصادی بسیاری از کشورها تبدیل شده است. با بیش از یک میلیارد گردشگر سالانه به مقصد بین‌المللی، گردشگری به یک بخش اقتصادی پیشرو تبدیل شده است که ۱۰٪ از تولید ناخالص داخلی جهانی و ۶٪ از کل صادرات جهان را تشکیل می‌دهد. امروزه گردشگری یکی از صنایع عمده خدمات است [Braue *et al*., 2019].

توسعه گردشگری آسیب‌پذیری زیادی دارد. دو نوع مشکل، گردشگری را به یک فعالیت حساس تبدیل می‌کند. نخست، افزایش درآمد داخلی حاصل از هزینه‌های گردشگری که با وجود مجموعه‌ای از نشت‌ها تضعیف می‌شود [Nowak & Petit., 2021; Rastgari *et al*., 2024]. این نشت‌ها می‌توانند الف) ماهیت داخلی داشته باشند، از طریق واردات کالا، خدمات و نیروی کار مورد نیاز برای عملکرد گردشگری؛ ب) ماهیت خارجی، ناشی از عدم کنترل کشورهای کوچک بر بازاریابی محصولات گردشگری خود در کشورهای مبدا (گردشگران و بازدیدکنندگان حمل‌ونقل بین‌المللی)؛ و ج) ماهیت "نامریی"، عمدتاً به دلیل نشت غیرقانونی سرمایه در خارج از کشور. دوم، بخش گردشگری بسیار ناپایدار است و به‌ویژه نسبت به تغییرات دوره‌ای در کشورهای مبدا و شرایط اقتصادی جهانی و منطقه‌ای (مربوط به دوره‌های رشد و اقامت) و حوادث ناگوار مانند بلایای طبیعی، همه‌گیری‌ها، ناآرامی‌های سیاسی و تروریسم. دلایل نوسانات گردشگری می‌تواند متعدد باشد، از جمله فصلی‌بودن، آب و هوا، و همچنین تصویر سیاسی و یا اقتصادی کشور [Ridderstaat *et al*., 2014].

در عین حال، اگر به جنبه‌های اقتصاد خرد بپردازیم، ابتدا با گشودن برخی از اقتصادها (به عنوان مثال بالکان یا کوبا)، و دوم، به دلیل بهبود دسترسی به اقتصادهای از راه دور، گردشگری افزایش یافته است (به عنوان مثال بلیط ارزان‌تر با شرکت‌های کم‌هزینه) [Schubert *et al*., 2011]. از نظر تقاضا، گردشگران با محدودیت زمانی و بودجه‌ای روبه‌رو هستند. از آنجا که آنها بیشتر و بهتر در مورد مقصد بالقوه و ویژگی‌های آنها مطلع هستند، گردشگران تمایل دارند به طور فزاینده‌ای به عنوان بهینه‌ساز رفتار کنند و انتظارات خود را افزایش دهند. علاوه بر این، همان طور که قبلاً ذکر شد، این پدیده با افزایش رقابت به‌وضوح تقویت می‌شود. تاثیرات سیاست‌های عمومی بر بخش گردشگری و اهمیت ثبات سیاسی در پایداری گردشگری از مهم‌ترین مباحث مورد بحث در ادبیات گردشگری است. اهمیت ثبات سیاسی و تاثیر آن بر جذابیت گردشگری به‌ویژه در موارد بوسنی و هرزگوین [Causevic & Lynch, 2013] و لبنان [Issa & Altinay, 2006] و ایرلند [O'Brien, 2012] مورد مطالعه قرار گرفته است. به عنوان مثال، تایید واقعیت‌های شکننده و ناپایدار صنعت گردشگری (به عنوان مثال جنگ یا تروریسم) به طور حتم منجر به کاهش جریان گردشگری می‌شود.

به طور کلی، شهرت یک مقصد یک عامل اصلی در ایجاد انگیزه برای گردشگری است. اعتماد به اقتصاد محلی می‌تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد. اعتبارات ممکن است سرمایه‌گذاران بیشتری را به خود جلب کند، یا منابع انسانی واجد شرایط را جذب و حفظ کنند. ما می‌توانیم فرض کنیم که "تصویر حکمروایی خوب"، به معنای توانایی مدیریت شرایط بحرانی، بخشی از این شهرت است و می‌تواند برای عملکرد گردشگری اساسی باشد [Fombrun & Shanley, 1990].

هدف این مطالعه طراحی مدل مفهومی ارتقای صنعت گردشگری مبتنی بر حکمروایی خوب مطالعه در منطقه ۲۲ شهر تهران بود.

روش‌شناسی

این پژوهش از نوع کاربردی بوده و در سال ۱۴۰۲ با مطالعه موردی منطقه ۲۲ شهر تهران نگاشته شد. در وهله اول با استفاده از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و مجموعه‌ای از مطالعات میدانی، به جمع‌آوری لیستی از ابعاد و معیارهای تاثیرگذار بر حکمروایی خوب گردشگری پرداخته شد. پس از جمع‌آوری لیستی از معیارهای موثر، به ارزیابی تناسب این معیارها برای منطقه مورد مطالعه پرداخته شد. به منظور انجام این ارزیابی، از طراحی پرسش‌نامه استفاده شد. بدین منظور، با استفاده از معیارها و مولفه‌های مورد مطالعه یک پرسش‌نامه با ۴۸ سوال طراحی شد. سوالات این پرسش‌نامه با استفاده از مقیاس ۴ گزینه‌ای لیکرت با گزینه‌های بسیار مطلوب، مطلوب، نامطلوب و بسیار نامطلوب به ارزیابی نهاده شد. برای ارزیابی، از نمونه‌گیری هدفمند کارشناسان در زمینه برنامه‌ریزی شهری و گردشگری استفاده شد. بدین ترتیب، ۳۱ نفر برای سنجش نسبت و شاخص روایی محتوایی ابزار پژوهش انتخاب شدند. پرسش‌نامه شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و اطلاعات مربوط به سنجش معیارهای مورد نظر بود. از مجموع ۴۸ سوال، ۳۲ تایید شد و سایر موارد به دلیل هم‌پوشانی و عدم تناسب با منطقه

مورد مطالعه حذف شدند (جدول ۱). در مرحله دوم سنجش نظرات خبرگان، ۳۱ سوال تایید شد.

جدول ۱) نتایج بررسی نسبت و شاخص روایی محتوایی و پایایی سوالات پرسش‌نامه

شاخص	CVI	CVR	پایایی
مشارکت			
ایجاد کانال‌های ارتباطی مجازی با مردم	۰/۷۹	۰/۸۲	
دریافت نظرات مردم در تمام مراحل برنامه‌ریزی	۰/۸۱	۰/۹۱	۰/۹۰
تشکل‌ها و انجمن‌های مردمی	۰/۸٤	۰/۸٦	
تعیین نماینده مردمی	۰/۷۹	۰/۸٦	
مسئولیت‌پذیری			
اتخاذ سیاست‌ها متناسب با پیشبرد اهداف	۰/۹۱	۰/۷۹	۰/۸۹
پذیرش تبعات تصمیمات اتخاذ شده	۰/۸۹	۰/۸۰	
به سرانجام‌رساندن برنامه‌ریزی‌ها و استراتژی‌ها	۰/۸۰	۰/۷۹	
کارآیی و اثربخشی			
قانونمندی	۰/۷۸	۰/۹۲	۰/۹۱
عملکرد مبتنی بر اصول و قوانین	۰/۷۸	۰/۹۰	
عدم تعرض به حریم شخصی معترضان	۰/۸۲	۰/۸٤	
عدالت			
رفع تعارضات بین سازمان‌ها	۰/۸٤	۰/۸۳	
بهره‌مندی یکسان از زیرساخت‌های مربوطه	۰/۸۸	۰/۹٤	۰/۸۸
برقراری شرایط عادلانه برای منتفع‌گشتن سازمان‌ها و ارگان‌های مربوطه از درآمد گردشگری	۰/۹۲	۰/۸٦	
شفافیت			
شفافیت در امور مالی و آگاه‌کردن مردم از تهیه و تصویب بودجه در راستای توسعه گردشگری	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۹۱
شفافیت در عملکرد و آگاهی عموم از نتایج و بازخوردها	۰/۹٤	۰/۹۲	
تمرکززدایی			
همکاری بخشی و بین بخشی ارگان‌ها و سازمان‌های مربوطه	۰/۹۵	۰/۸۵	۰/۸۷
تمرکززدایی خودمدیریتی و تاکید بر منطقه‌مداری	۰/۸۷	۰/۸۷	
پاسخ‌گویی			
ایجاد بسترهای حکمروایی مطلوب برای پاسخ‌گویی مناسب مسئولان	۰/۸۰	۰/۹۲	۰/۸۰
ارتباطات بهینه مسئولان با دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان	۰/۸۸	/۹۰	
پاسخ‌گویی در قبال نیازهای مردم در عرصه گردشگری	۰/۹۲	۰/۹۰	
بینش راهبردی			
یکپارچگی در سیاست‌گذاری مشترک مدیران شهری و مدیران سازمان گردشگری در راستای اهداف حکمروایی مطلوب	۰/۹۰	۰/۸٦	۰/۸۹
در پیش‌گرفتن راهبردهای خرد و کلان در راستای دستیابی به اهداف خرد و کلان	۰/۸٦	۰/۸۹	
امنیت			
امنیت اقتصادی و مالی	۰/۹۵	۰/۹۰	۰/۹۲
امنیت جاده‌ای و حمل‌ونقل	۰/۹۵	۰/۹۲	
امنیت غذایی و بهداشتی	۰/۸۹	۰/۸۷	

در مرحله دوم، از سنجش نظر ساکنین منطقه ۲۲ برای پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه استفاده شد. تعداد نمونه‌ها با استفاده از فرمول کوکران و با توجه به ریزش آماری و مقدار خطا، ۳۸۳ نفر تعیین شد. نمونه‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری اتفاقی ساده انتخاب شدند. پایایی پرسش‌نامه با استفاده از توزیع آزمایشی ۵۰ پرسش‌نامه به هدف بررسی محتوا و همچنین قابلیت درک سوالات برای جامعه هدف از طریق بررسی پاسخ‌های داده شده (جدول ۱) و میزان مطابقت آنها با اهداف پژوهش و اصلاح برخی سوالات برای تقرب بیشتر پاسخ‌ها در سنجش تمامی اهداف و متغیرهای پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفت.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از روش آنتروپی شانون در نرم‌افزار SPSS ۲۷ استفاده شد.

یافته‌ها

اثربخشی شاخص‌های مورد بررسی بر حکمروایی شهری با استفاده از آزمون رگرسیون چندگانه بررسی شد. نتایج آزمون حاکی از آن بود که اثربخشی شاخص‌های مورد بررسی بر حکمروایی شهری منطقه ۲۲ شهر تهران معنی‌دار است (جدول ۲).

جدول ۲) سنجش اثربخشی شاخص‌های حکمروایی گردشگری در سطح منطقه ۲۲ شهر تهران از دید شهروندان

شاخص	ضریب استاندارد	ضریب غیراستاندارد Beta	خطای استاندارد	T	سطح معنی‌داری
مشارکت	-۰/۳۱٦	-۰/۱۰٦	۰/۰۳۳	۲/۲۱۱	۰/۰٤۰
مسئولیت‌پذیری	-۰/٤۱۰	۰/۲۱۱	۰/۰۳۱	۳/۳۱	۰/۰۳۵
کارآیی و اثربخشی	۰/۲۸۱	-۰/۱۱۸	۰/۰۲۸	۱/۱۹۸	۰/۰۲٦
عدالت	۰/۰۳٦	۰/۳۱۵	۰/۰۵۰	-۱/۵۰۲	۰/۰۳۱
شفافیت	۰/٤۰۸	۰/۲۷٤	۰/۰٤۱	-۱/۳۰٤	۰/۰٤۱
تمرکززدایی	۰/٦۱۵	۰/۳۲٦	۰/۰۳٦	۲/۸۹	۰/۰۳۸
پاسخ‌گویی	-۰/۱۱۲	-۰/۱۱٤	۰/۰۱۲	۱/۵٤	۰/۰۲۹
بینش راهبردی	۰/۳۳۳	-۰/۳۲٦	۰/۰٤٤	۱/۸۹۹	۰/۰٤۱
امنیت	۰/۷۱٤	۰/٤۱۲	۲/۰۷۰	۲/۳۱۲	۰/۰۳۳

پس از تایید اثربخشی شاخص‌ها و مولفه‌های مورد نظر بر حکمروایی گردشگری، اولویت این شاخص‌ها با استفاده از روش آنتروپی شانون رتبه‌بندی شد. نتایج حاصل از رتبه‌بندی حاکی از آن بود که مولفه‌های ارتباط بهینه مسئولان با دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان، ایجاد کانال‌های ارتباطی مجازی با مردم، شفافیت در عملکرد و آگاهی عموم از نتایج و بازخوردها، شفافیت در امور مالی و آگاه‌کردن مردم از تهیه و تصویب بودجه در راستای توسعه گردشگری و امنیت جاده‌ای و حمل‌ونقل به‌ترتیب اولویت‌های اول تا پنجم را در ارتقای گردشگری منطقه ۲۲ از دید شهروندان داشتند (جدول ۳). در مقابل، حداقل امتیازها مربوط به مولفه‌های امنیت اقتصادی و مالی، بهره‌مندی یکسان از زیرساخت‌های مربوطه و امنیت غذایی و بهداشتی بود.

اولویت هر یک از شاخص‌های حکمروایی گردشگری در منطقه ۲۲ شهر تهران با استفاده از روش انتروپی شانون نشان‌دهنده برتری معیارهای شفافیت، تمرکززدایی و بینش راهبردی نسبت به سایر معیارها بود. هرچند برتری این معیارها به دلیل دریافت اولویت‌های اول تا سوم بود اما از اهمیت سایر شاخص‌ها نمی‌کاهد (جدول ۳).

جدول ۳) رتبه‌دهی معیارهای حکمروایی گردشگری

شاخص	Ej	Wj	Dj	وزن	اولویت
مشارکت					
ایجاد کانال‌های ارتباطی مجازی با مردم	۰/۷۶	۰/۱۶	۰/۲۳۱۵	۲	۵
دریافت نظرات مردم در تمام مراحل برنامه‌ریزی	۰/۵۴	۰/۰۸۹	۰/۳۵۲۴	۷	
تشکل‌ها و انجمن‌های مردمی	۰/۸۶	۰/۰۸۶	۰/۱۲۵۸	۹	
تعیین نماینده مردمی	۰/۵۹	۰/۰۵۹	۰/۱۵۴۶	۱۷	
مسئولیت‌پذیری					
اتخاذ سیاست‌ها متناسب با پیشبرد اهداف	۰/۸۷	۰/۰۶۳	۰/۳۳۲۵	۱۵	۶
پذیرش تبعات تصمیمات اتخاذ شده	۰/۹۲	۰/۰۸۷	۰/۱۷۷۸	۸	
به سرانجام‌رساندن برنامه‌ریزی و استراتژی‌ها	۰/۸۵	۰/۰۶۹	۰/۱۶۹۹	۱۴	
کارآیی و اثربخشی					
قانونمندی	۰/۹۱	۰/۰۴۹	۰/۲۳۶۶	۱۹	۹
عملکرد مبتنی بر اصول و قوانین	۰/۸۹	۰/۱۲	۰/۲۱۱۴	۱۸	
عدم تعرض به حریم شخصی معترضان	۰/۹۰	۰/۰۸۴	۰/۱۴۷۵	۱۱	
عدالت					
رفع تعارضات بین سازمان‌ها	۰/۷۸	۰/۰۶۲	۰/۱۶۳۲	۱۶	۸
بهره‌مندی یکسان از زیرساخت‌های مربوطه	۰/۸۶	۰/۱۱	۰/۱۹۷۸	۱۹	
برقراری شرایط عادلانه برای منتفع‌گشتن سازمان‌ها و ارگان‌های مربوطه از درآمد گردشگری	۰/۹۲	۰/۰۷۹	۰/۲۳۶۱	۱۲	
شفافیت					
شفافیت در امور مالی و آگاه‌کردن مردم از تهیه و تصویب بودجه در راستای توسعه گردشگری	۰/۷۹	۰/۰۹۹	۰/۱۸۹۵	۴	۱
شفافیت در عملکرد و آگاهی عموم از نتایج و بازخوردها	۰/۸۰	۰/۱۰	۰/۲۳۲۲	۳	
تمرکززدایی					
همکاری بخشی و بین بخشی ارگان‌ها و سازمان‌های مربوطه	۰/۸۸	۰/۰۸۵	۰/۱۶۴۵	۱۰	۲
تمرکززدایی خودمدیریتی و تاکید بر منطقه‌مداری	۰/۷۸	۰/۱۰	۰/۱۳۳۲	۳	
پاسخ‌گویی					
ایجاد بسترهای حکمروایی مطلوب برای پاسخ‌گویی مناسب مسئولان	۰/۹۱	۰/۰۷۷	۰/۰۹۶۵	۱۳	۴
ارتباطات بهینه مسئولان با دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان	۰/۸۶	۰/۱۹	۰/۱۶۷۹	۱	
پاسخ‌گویی در قبال نیازهای مردم در عرصه گردشگری	۰/۹۰	۰/۰۸۶	۰/۰۹۶۳	۹	
بینش راهبردی					
یکپارچگی در سیاست‌گذاری مشترک مدیران شهری و مدیران سازمان گردشگری در راستای اهداف حکمروایی مطلوب	۰/۸۴	۰/۰۹۱	۰/۰۹۷۸	۶	۳
در پیش‌گرفتن راهبردهای خرد و کلان در راستای دستیابی به اهداف خرد و کلان	۰/۷۹	۰/۰۷۷	۰/۱۲۳۴	۱۳	
امنیت					
امنیت اقتصادی و مالی	۰/۹۳	۰/۰۱۷	۰/۲۱۵۲	۲۰	۷
امنیت جاده‌ای و حمل‌ونقل	۰/۸۸	۰/۰۹۷	۰/۱۹۵۸	۵	
امنیت غذایی و بهداشتی	۰/۹۰	۰/۰۵۴	۰/۳۲۲۱	۱۸	

بحث

هدف این مطالعه طراحی مدل مفهومی ارتقای صنعت گردشگری مبتنی بر حکمروایی خوب مطالعه در منطقه ۲۲ شهر تهران بود. در این مطالعه، شاخص‌های حکمروایی خوب برای توسعه گردشگری در منطقه ۲۲ شهر تهران شامل مشارکت، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی، شفافیت، تمرکززدایی، کارآیی و اثربخشی، امنیت، بینش راهبردی و عدالت بود. اثربخشی تمام شاخص‌ها از دیدگاه شهروندان با استفاده از آزمون تی تایید شد. بر اساس رتبه‌بندی شاخص‌های مورد بررسی با استفاده از روش انتروپی شانون، شاخص‌های شفافیت، تمرکززدایی و بینش راهبردی نسبت به سایر شاخص‌ها در اولویت بودند. شفافیت به عنوان معیار اول، نقطه پنهان‌کاری در تصمیم‌گیری است و بر گردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی آسان به آن، وضوح اقدامات و آگاهی مستمر شهروندان از روندهای موجود استوار است. در صنعت گردشگری، شفافیت به‌ویژه در مواردی اهمیت دارد از جمله شفافیت تصمیمات، شفافیت بودجه و هزینه‌ها، شفافیت در مورد بودجه و هزینه‌های مرتبط با گردشگران، شفافیت اقدامات، شفافیت اطلاعات، و شفافیت در مدیریت [Aminian & Naghavi, 2018]. *شمس* و *هاشمی بیستونی* [Shams & Hashemi Bistouni, 2019] بر شاخص شفافیت به معنای جریان آزاد و سیال اطلاعات در سادگی و قابل ادراک‌بودن برای عموم تاکید داشته‌اند. بر اساس مطالعه *امینیان* و همکاران، بوروکراسی شفاف، در پاسخ‌گویی دستگاه‌های اجرایی در قبال فعالیت‌های خود، امنیت، فعالیت‌های مدنی و مشارکت فعال شهروندان و ذی‌نفعان و برابری همه افراد در برابر قانون تبلور می‌یابد [Aminian *et al.*, 2017]. شفافیت عملکردی و پاسخ‌گویی در قبال امور محوله دو عامل راهبردی مکمل هستند که قادر به تاثیر متقابل بر سایر شاخص‌ها همچون جلب مشارکت عموم، برقراری عدالت، امنیت و مسئولیت‌پذیری هستند. مسئولان شهری باید خواسته‌های شهروندان را دریابند و بپذیرند که به آن واکنش مناسب ارایه دهند و از مشارکت آنها بهره جویند. فواید مشارکت شامل توزیع عادلانه هزینه‌ها و منافع، تامین نیازهای محلی، و قدرت‌گرفتن فرآیند دموکراسی است [Aminian & Naghavi, 2018]. آگاهی از اهمیت مشارکت جامعه در برنامه‌ریزی گردشگری، کشورهای در حال توسعه را تشویق کرده است تا توجه خود را به این جنبه از گردشگری بیش از پیش متمرکز سازند. مشارکت جامعه برای حمایت از گردشگری ضروری است زیرا مزایای پایداری را برای بقای جامعه به‌ویژه برای مردم کشورهای در حال توسعه فراهم می‌کند. مشارکت به شهروندان اجازه می‌دهد که در تصمیمات مرتبط با گردشگری شرکت کنند و این به بهبود کارآیی و اثربخشی اقدامات کمک می‌کند، تدوین سیاست‌ها هماهنگ با برنامه‌های توسعه گردشگری و تامین سرمایه‌های اجتماعی و مادی دست‌اندرکاران صنعت گردشگری کمک می‌کند [Asadbak *et al.*, 2023].

با این حال، مشارکت جامعه در گردشگری همچنان یک چالش است. موانع عملیاتی، ساختاری و فرهنگی وجود دارد که مانع مشارکت جامعه می‌شود. بیشتر برنامه‌ریزی گردشگری تنها به توسعه امکانات یا زیرساخت‌ها برای تسهیل دسترسی فیزیکی توجه دارد، در حالی

که دسترسی به اطلاعات برای مردم محلی در برنامه‌ریزی گردشگری فراهم نمی‌شود. مشارکت جامعه نیز به دلیل توسعه ضعیف جامعه و بی‌اعتمادی مطلوب نیست. سازمان‌دهندگان گردشگری در کشورهای در حال توسعه باید با تسهیل بوروکراسی و فراهم‌کردن دسترسی به اطلاعات برای مشارکت جوامع محلی، مشارکت را تشویق کنند. در زمینه مشارکت، *ریندروتی* [Reindrawati, 2023] تاکید کرده است که باید سازمان‌های غیردولتی را به عنوان پل‌هایی برای جامعه با سایر ذی‌نفعان، تضمین مالکیت مقصد برای جوامع محلی، ارایه حمایت‌های بودجه‌ای و کمپین برای آگاهی از گردشگری پایدار برای جامعه محلی در نظر گرفت.

تمرکززدایی در حکمروایی گردشگری عاملی است که در آن مدیران عالی سازمانی برای تسریع در کار، قسمتی از وظایف و اختیارات خود را بین مدیران یا روسای واحدهای سازمانی تقسیم می‌کنند. از سویی تقسیم کار بین واحدهای دولتی و خصوصی می‌تواند باعث نظم به امور و هدایت‌کردن هر بخش توسط یک سازمان شود. طبیعتاً نظم‌بخشی به امور و تقسیم کار باعث ارتقای عملکرد بخش گردشگری و دریافت بازخوردهای مثبت خواهد شد. مطالعات موجود [Barros & Dieke, 2008; Tosun & Timothy, 2001] نشان می‌دهند که تمرکززدایی (یا واگذاری سیاسی) توسعه گردشگری (مثلاً از مرکزی به دولت‌ها و جوامع محلی) و نه متمرکزشدن، کلید تضمین توسعه موثر گردشگری در کشورهای در حال توسعه است.

در رابطه با عامل عدالت، نیاز است تا تمامی افراد جامعه از فرصت‌های برابر برای بهره‌مندی از منافع حاصل از توسعه گردشگری پایدار برخوردار باشند و فرصت بهبود کیفیت زندگی و اشتغال در زمینه گردشگری برای تمام افراد فراهم شود. توزیع عادلانه خدمات و مقاومت در برابر استفاده از روابط برای ارتقای این شاخص در شهرستان مفید است. *ضیایی* و *اسدیان اردکانی* [Ziaee & Asadian Ardakani, 2021] به عدالت به عنوان عاملی برای ارتقای سطح گردشگری تاکید کرده‌اند. عدالت در حکمرانی خوب گردشگری به توزیع عادلانه هزینه‌ها و منافع، دسترسی برابر به فرصت‌ها، توزیع عادلانه هزینه‌های زیست‌محیطی، و توزیع عادلانه فرصت‌های شغلی کمک می‌کند. این امر به افزایش رضایت و مشارکت شهروندان، حفاظت از محیط زیست، و افزایش پایداری گردشگری کمک می‌کند [Rezvani *et al.*, 2018].

مفهوم کارآیی در ارتباط با حکمروایی خوب گردشگری به معنی استفاده کارا و پایدار از منابع و امکانات محیط طبیعی و حفاظت از محیط زیست است. برای تحقق حکمروایی خوب گردشگری، نهادها و ارگان‌های مربوطه باید نیازهای مبرم مردم را در نظر بگیرند و از منابع و امکانات موجود به صورت اثربخش استفاده کنند. طبق مطالعات، عمدتاً از کارآیی گردشگری برای نشان‌دادن سطح توسعه با کیفیت بالای گردشگری منطقه‌ای استفاده می‌کنند که ممکن است به عنوان رقابت، جذابیت، توانایی توسعه پایدار و خدمات با کیفیت بالا نیز درک شود. *سیولبار* و همکاران [Cvelbar *et al.*, 2016] عوامل محرک رقابت‌پذیری مقصد گردشگری را از منظر جهانی بررسی کردند و در نتیجه، رقابت‌پذیری گردشگری را با کارآیی گردشگری برابر می‌دانند.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به محدودیت‌های زمانی و مالی اشاره کرد که مانع از انجام مطالعه در سایر مناطق شهری شد و پیشنهاد می‌شود سایر پژوهشگران به بررسی سایر مناطق شهری به ویژه در شهر تهران بپردازند.

نتیجه‌گیری

شاخص‌های موثر بر حکمروایی خوب گردشگری در سطح منطقه ۲۲ شهر تهران شامل عدالت، پاسخ‌گویی، شفافیت، تمرکززدایی، کارآیی، مسئولیت‌پذیری، عدالت، مشارکت و بینش راهبردی بود که مهم‌ترین آنها، شفافیت، تمرکززدایی و بینش راهبردی هستند

تشکر و قدردانی: موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

تاییدیه اخلاقی: موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

تعارض منافع: این مقاله برگرفته از رساله نویسنده اول است. تعارض منافعی در راستای نگارش و چاپ مقاله وجود نداشته است.

سهم نویسندگان: اکرم آقانسب (نویسنده اول)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۳۵٪)؛ فاطمه ادیبی سعدی نژاد (نویسنده دوم)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۳۵٪)؛ آزاده اربابی سبزواری (نویسنده سوم)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۳۰٪)

منابع مالی: حمایت مالی ارایه نشده است.

منابع

- Aminian N, Seyyed Naghavi MA (2018). Presenting pattern of good governance of tourism in Iran. Tourism Management Studies. 13(42):72-102. [Persian]
- Aminian N, Seyyed Naghavi MA, Jahaniyan M, Emami SM (2017). Assessing the indicators of good governance in development of urban tourism (case study: City of Tehran). 5(18):127-139. [Persian]
- Asadbak M, Rezaei Manesh B, Sharifizadeh F (2023). Analyzing the dimensions of citizens' social participation in realizing good governance. Governance and Development Journal. 3(2):63-88.
- Barros CP, Dieke PU (2008). Technical efficiency of African hotels. International Journal of Hospitality Management. 27(3):438-447.
- Becken S, Patterson M (2006). Measuring national carbon dioxide emissions from tourism as a key step towards achieving sustainable tourism. Journal of Sustainable Tourism. 14(4):323-338.
- Bramwell B, Lane B (2011). Critical research on the governance of tourism and sustainability. Journal of Sustainable Tourism. 19(4-5):411-421.
- Brauer R, Dymitrow M, Tribe J (2019). The impact of tourism research. Annals of Tourism Research. 77:64-78.
- Butcher J (2007). Ecotourism, NGOs and development: A critical analysis. London: Routledge.
- Castelnovo W, Misuraca G, Savoldelli A (2016). Smart cities governance: The need for a holistic approach to

failure and Irish tourism since 2008. Annals of Tourism Research. 39(2):1138-1155.
- Pulido-Fernandez JI, Pulido-Fernandez MDLC (2018). Proposal for an indicators system of tourism governance at tourism destination level. Social Indicators Research. 137:695-743.
- Rastgari M, Bozorgmehr K, Ebrahimi Jamnani L, Haghzad A (2024). Presenting the model of establishing electronic tourism in the tourism development of the coastal cities of Mazandaran Province using the grounded theory. Geographical Research. 2024;39(1):25-36. [Persian]
- Reindrawati DY (2023). Challenges of community participation in tourism planning in developing countries. Cogent Social Sciences. 9(1):2164240.
- Rezvani MR, Sabaghpour M, Shafia S (2018). The role of the key players in the governance of e-tourism in Iran. Tourism Management Studies. 12(40):41-82. [Persian]
- Riensche M, Castillo A, García-Frapolli E, Moreno-Casasola P, Tello-Díaz C (2019). Private over public interests in regional tourism governance: A case study in Costalegre, Mexico. Sustainability. 11(6):1760.
- Ridderstaat J, Oduber M, Croes R, Nijkamp P (2014). Impacts of seasonal pattern of climate on recurrent fluctuations in tourism demand: Evidence from Aruba. Tourism management. 41:245-256.
- Rodrik D (2004). Industrial policy for the twenty-first century. Centre for Economic Policy Research. Rochester: SSRN.
- Scheyvens R (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. Tourism Management. 20(2):245-149.
- Schubert SF, Brida JG, Risso WA (2011). The impacts of international tourism demand on economic growth of small economies dependent on tourism. Tourism Management. 32(2):377-385.
- Shams M, Hashemi Bistouni M (2019). Prioritizing indicators of good urban governance from the perspective of citizens in Biston city. Quarterly Journal of Geography and Environmental Studies. 8(29):81-92. [Persian]
- Sierra-Huelsz JA, Kainer KA (2018). Tourism consumption of biodiversity: A global exploration of forest product use in thatched tropical resort architecture. Geoforum. 94:1-11.
- Tosun C, Timothy DJ (2001). Shortcomings in planning approaches to tourism development in developing countries: The case of Turkey. International Journal of Contemporary Hospitality Management. 13(7):352-359.
- Weaver DB (2014). Asymmetrical dialectics of sustainable tourism: Toward enlightened mass tourism. Journal of Travel Research. 53(2):131-140.
- Ziaee M, Asadian Ardakani F (2021). A framework for leveling good governance factors in the sustainable development of tourism destinations (case study: Maybod City). Spatial Planning. 11(1):1-26. [Persian]
assessing urban participatory policy making. Social Science Computer Review. 34(6):724-739.
- Causevic S, Lynch P (2013). Political (in) stability and its influence on tourism development. Tourism Management. 34(C):145-157.
- Chaperon S (2017). Tourism industry responses to public-private partnership arrangements for destination management organisations in small island economies: A case study of Jersey, Channel Islands. International Journal of Tourism Policy. 7(1):23-41.
- Cvelbar LK, Dwyer L, Koman M, Mihalič T (2016). Drivers of destination competitiveness in tourism: A global investigation. Journal of Travel Research. 55(8):1041-1050.
- Dos Anjos FA, Kennell J (2019). Tourism, governance and sustainable development. Sustainability. 11(16):4257.
- Dupre K, Dai L, Xu B (2016). Climate change in Chinese rural village: Is the community aware? A case study in Cuandixia, using the photovoice method. International Journal of Tourism Cities. 2(4):281-293.
- Fombrun C, Shanley M (1990). What's in a name? Reputation building and corporate strategy. The Academy of Management Journal. 33(2):233-258.
- Halkier H, Müller DK, Goncharova NA, Kiriyanova L, Kolupanova IA, Yumatov KV, et al (2018). Destination development in Western Siberia: Tourism governance and evolutionary economic geography. Tourism Geographies. 21(2):261-283.
- Hall CM (2011). A typology of governance and its implications for tourism policy analysis. Journal of Sustainable Tourism. 19(4-5):437-457.
- Hall RE, Jones CI (1999). Why do some countries produce so much more output per worker than others. The Quarterly Journal of Economics. 114(1):83-116.
- Higgins-Desbiolles F (2018). Sustainable tourism: Sustaining tourism or something more?. Tourism Management Perspectives. 25:157-160.
- Hristov D, Zehrer A (2015). The destination paradigm continuum revisited: DMOs serving as leadership networks. Tourism Review. 70(2):116-131.
- Islam MW, Ruhanen L, Ritchie BW (2018). Adaptive co-management: A novel approach to tourism destination governance?. Journal of Hospitality and Tourism Management. 37:97-106.
- Issa IA, Altinay L (2006). Impacts of political instability on tourism planning and development: The case of Lebanon. Tourism Economics. 12(3):361-381.
- Jamal T, Camargo BA (2018). Tourism governance and policy: Whither justice?. Tourism Management Perspectives. 25:205-208.
- Nowak JJ, Petit S (2021). A reconsideration of tourism specialization in Europe. Tourism Economics. 27(8):1833-1838.
- O'Brien A (2012). Wasting a good crisis: Developmental